

LATVIJAS REPUBLIKAS FISKĀLĀS DISCIPLĪNAS PADOME

Reģ.nr. 90010248231; Smilšu ielā 1-512, Rīgā, LV-1919
tālrunis: (+371) 29178183; e-pasts: info@fdp.gov.lv; mājaslapa: http://fdp.gov.lv

Padomes sēdes protokols Nr. 7 (82)

Rīgā

2025.gada 07.oktobrī.

Sanāksmi vada:

Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētāja I.Šteinbuka

Piedalās:

Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētājas vietnieks	J.Priede
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	A.Jakobsons
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	U.Kāsiks
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	I.Golsts

Sekretariāts –

Fiskālās disciplīnas padomes sekretārs	N.Malnačs
Fiskālās disciplīnas padomes makroekonomikas eksperts	V.Zaremba
Fiskālās disciplīnas padomes fiskālo risku eksperte	I.Verpakovska
Fiskālās disciplīnas padomes juriste	I.Jansone

Sanāksmi protokolē:

Fiskālās disciplīnas padomes juriste

I.Jansone

2025.gada 07.oktobrī sanāksme sākas plkst.12:00

Sanāksmes atklāšana – I.Šteinbuka

Fiskālās disciplīnas padomes (turpmāk – Padome) priekšsēdētāja I.Šteinbuka atklāj sanāksmi un izsludina sēdes darba kārtību.

I.Šteinbuka informē, ka Fiskālās disciplīnas padome no Finanšu ministrijas ir saņēmusi likumprojekta "Par valsts budžetu 2026. gadam un vidēja termiņa budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" paskaidrojumus, kā arī skaitliskos aprēķinus Excel datnēs, kas kalpo par pamatu, lai, atbilstoši Fiskālās disciplīnas likuma 28.panta sestās daļas noteiktajam, sagatavotu Fiskālās disciplīnas Uzraudzības ziņojumu par valsts budžetu 2026.gadam un vidēja termiņa budžeta ietvaru 2026.-2028.gadam (turpmāk VTBI 2026-2028).

Ņemot vērā to, ka Padomei, minētais dokuments, ir jā sagatavo un jā iesniedz Latvijas Republikas Finanšu ministrijā līdz 08.oktobra darba dienas sākumam, Padomes priekšsēdētāja lūdz uzsākt minētā jautājuma apspriešanu.

1. Fiskālās disciplīnas Uzraudzības ziņojums

N.Malnačs informē, ka Padomes sekretariāts, izmantojot Padomes locekļu dotās vadlīnijas, ir sagatavojis Fiskālās disciplīnas Uzraudzības ziņojuma projektu. Uzraudzības ziņojuma projekts 06.oktobra vakarā ir izsūtīts Padomes locekļiem uz e-pastu, lai Padomes locekļi varētu iepazīties ar sagatavoto ziņojumu un izteikt komentārus vai papildinājumus.

I.Šteinbuka norāda, ka ziņojuma kopsavilkumā ir vairāki paragrāfi, kas raksturo makroekonomisko situāciju un makroekonomisko rādītāju prognozes. Šajos paragrāfos tiek raksturota situācija, bet netiek veikti secinājumi, tāpēc budžeta projekta novērtēšanas kontekstā tas neiederas. Kā arī pirmais paragrāfs nav saprotams, jo tajā ir iekļauti pārāk daudz dažādi temati. To varētu

inkorporēt paragrāfos ar attiecīgajiem tematiem. Kā arī pēdējo paragrāfu pievienot pie paragrāfiem, kuros ir aprakstīts VTBI 2026-2028.

I.Šteinbuka pauž, ka šobrīd ziņojuma projekta kvalitāte nav pietiekama, ir nepieciešami uzlabojumi kopsavilkumā, līdz ar to ir vajadzīgs vairāk laiks, lai sagatavotu kvalitatīvu Uzraudzības ziņojumu. Nepieciešams iekļaut lielāku uzvaru un Padomes viedokli par deficīta pieaugumu un parāda ilgtspējību.

U.Kāsiks uzsver, ka nav pieņemami, ka Finanšu ministrija iesniedz datus pēdējā brīdī un sagaida, ka Padome sagatavos ziņojumu bez kavēšanās.

A.Jakobsons, I.Golsts un **J.Priede** piekrīt, ka Padomes ziņojumam ir būtiska nozīme, un tā sagatavošanai ir nepieciešams ilgāks laiks.

J.Priede piekrīt, ka vairāk būtu jāizceļ parāds un ar to saistītie riski, kā parāda apkalpošanas izmaksas. Atzinīgi novērtē paragrāfus par PVN samazināšanu atsevišķiem pārtikas produktiem, mājsaimniecību noguldījumu tendencēm un kredītēšanas tendencēm. Pauž viedokli, ka būtu lietderīgi padziļināti novērtēt fiskālo situāciju pēc 2028. gada, un kādi riski pastāv attiecībā uz fiskālo ilgtspēju. Uzsver nepieciešamību vairāk akcentēt Padomes galveno mandātu – novērtēt budžeta deficītu un potenciālos riskus.

U.Kāsiks norāda, ka 2029. gadā vairs nav spēkā valsts izņēmuma klauzula. Ja valdība neieviešs strukturālas izmaiņas, fiskālās ilgtspējas situācija var kļūt izaicinoša. Viņaprāt, šis aspekts jāiekļauj ziņojuma ievadā.

I. Šteinbuka piekrīt, uzsverot, ka līdz 2028. gadam fiskālie nosacījumi formāli tiek ievēroti, taču pēc tam, ja nebūs strauja IKP pieauguma vai netiks rasti papildus ieņēmumu avoti (piemēram, nodokļu pārskatīšana), fiskālā stabilitāte tiks apdraudēta. Tāpēc šis aspekts jāiekļauj ziņojumā kā būtisks brīdinājums.

N.Malnačs piekrīt, ka ziņojumā būtu korekti iekļaut paragrāfu par iespējamajiem riskiem 2029. gadā, lai arī FM sagatavotais ziņojums attiecas uz Vidēja termiņa ietvaru 2026-2028. gadiem.

I.Golsts ierosina mainīt ziņojuma akcentus:

- Uzsvērt, ka, sākot ar 2029. gadu, fiskālā politika varētu nebūt ilgtspējīga.
- Norādīt, ka problēmas tiek risinātas, palielinot parādu, nevis veicot strukturālas reformas.

Diskusijas rezultātā par sagatavoto ziņojuma projektu, Padomes locekļi vienojas, ka ziņojuma galvenais akcents ir jāliek uz valsts parāda ilgtspēju, fiskālajiem riskiem un nepieciešamību rūpīgāk pārskatīt izdevumus.

I.Šteinbuka pateicas visiem Padomes locekļiem par izteikto viedokli par Fiskālās disciplīnas Uzraudzības ziņojuma projektā par valsts budžetu 2026.gadam un VTBI 2026-2028 iekļauto informāciju, norādot, ka 2026. gada budžeta un budžeta ietvara 2026. – 2028. gadam izstrāde vairāku iemeslu dēļ notiek ļoti īsos termiņos, kas apgrūtina detalizētu un izvērstu analīzi mainīgās informācijas dēļ. Līdz ar to, Padome uzskata, ka tai netika nodrošināta iespēja savlaicīgi iepazīties ar Finanšu ministrijas sagatavoto dokumentu paketi un attiecīgi – kvalitatīvi un pilnvērtīgi sagatavot Uzraudzības ziņojumu un ir nepieciešams ilgāks laika posms, lai atbildīgi sagatavotu Uzraudzības ziņojumu.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, **I.Šteinbuka** ierosina turpināt darbu ar ziņojuma redakciju un sasaukt atkārtotu Padomes sēdi, lai to kopīgi izskatītu.

Pamatojoties uz augstāk minēto, Padome **n o l e m j**:

1.1. 2025.gada 07.oktobra sanāksmi slēgt plkst.13:00 un Padomes sēdē tiek izsludināts pārtraukums līdz 2025.gada 09.oktobra plkst.09.30.

I.Šteinbuka – par;

J.Priede – par;

I.Golsts – par;
A.Jakobsons – par;
U.Kāsiks – par.

2025.gada 9.oktobrī plkst. 9:30 tiek atjaunota 2025.gada 7.oktobra Padomes sēde.

Sēdi atklāj I. Šteinbuka, informējot, ka visi Padomes locekļi ir pieslēgušies un var sākt sēdi. Padomes priekšsēdētāja dod vārdu N.Malnačam, lai informētu par sagatavoto Fiskālās disciplīnas Uzraudzības ziņojuma projektu un to, vai ir ņemti vērā Padomes locekļu komentāri, kā arī kādas izmaiņas ir veiktas Uzraudzības ziņojuma projektā.

N.Malnačs sniedz pārskatu par veiktajiem papildinājumiem un labojumiem, uzsverot:

Ir ņemti vērā visi Padomes locekļu komentāri – ir pārcelts 9. un 15. paragrāfs uz sākumu un pārstrādāts tā, lai atspoguļotu Padomes galveno nostāju; ziņojumā iekļauti komentāri par vienreizējiem militārajiem izdevumiem, uzsverot Padomes konsekvento iebildumu neatzīt tos par vienreizējiem izdevumiem; uzsvērts, ka stingrākais fiskālais skaitliskais nosacījums paliek nemainīgas, neskatoties uz vienreizējo pasākumu iekļaušanu vai neiekļaušanu strukturālajā bilancē. Strukturālās bilances nosacījums paliek spēkā kā stingrākais nosacījums, nosakot strukturālās bilances mērķi; par fiskālās situācijas iespējamo attīstību 2029. gadā ir minēts 10. paragrāfā, bet detalizēta analīze nav veikta, jo tas pārsniedz gan šī budžeta likumprojekta, gan ziņojuma aptverto laika posmu (2026–2028).

Ņemot vērā jau veiktās izmaiņas, N.Malnačs aicina Padomes locekļus izteikt viedokli par ziņojuma projektu un par vēstījumiem, kas būtu vēl jāiekļauj ziņojumā.

I.Golsts ierosina kopsavilkuma sākumā pievienot kodolīgu galveno vēstījumu (*summary of the summary*), lai uzlabotu komunikāciju ar sabiedrību un medijiem. Uzsver savlaicīgas komunikācijas nozīmi sabiedrībā un medijos, īpaši ņemot vērā aktuālās diskusijas publiskajā telpā par valsts izdevumiem.

U.Kāsiks piekrīt, ka ziņojumā ir skaidri vēstījumi, taču tie ir "paslēpti" tekstā un grūti uztverami. Viņš ierosina tos pārnest uz kopsavilkuma sākumu, pievienojot arī skaidrojumu par valsts izņēmuma klauzulu, kuras darbība pašlaik ļauj budžetam atbilst noteikumiem. Viņš brīdina, ka šī izņēmuma klauzula darbosies ierobežotu laiku un nākotnē pēc tās atcelšanas mēs varam nonākt grūtos laikos.

J.Priede pateicas sekretariātam par darbu. Piekrīt piedāvājumam izveidot kodolīgu galveno vēstījumu. Norāda, ka 2. un 11. paragrāfs kopsavilkumā būtībā atkārtoti viens otru, jo abi runā par parādu un tā ilgtspēju. Ierosina tos apvienot vai pārstrukturēt. Lūdz pārējo Padomes locekļu viedokli, vai nav nepieciešamas iekļaut kopsavilkumā informāciju par publiskā sektora atalgojuma kāpumu virs 2,6%.

N.Malnačs precizē, ka saskaņā ar FM sniegto informāciju, galvenais atalgojuma pieaugums ir aizsardzības sektorā, kamēr citur piemaksas tiek samazinātas vai atceltas. Piedevām Padome bija pirmā institūcija valstī, kas straujo atlīdzības pieaugumu valsts sektorā jau konstatēja 2024. gada sākumā.

J.Priede: vērš uzmanību, ka pamattekstā 86. paragrāfā, kur aplūkota ēnu ekonomikas problemātika un minēta atsauce uz Stokholmas Ekonomikas augstskolu, būtu lietderīgi iekļaut arī atsauci uz valdības plānu ēnu ekonomikas apkarošanai. Norāda, ka Valsts kontrole pašlaik vērtē šī plāna efektivitāti un tuvākajā laikā, iespējams, publicēs attiecīgu ziņojumu. Atzīmē, ka, lai gan plāns tiek īstenots, Stokholmas Ekonomikas augstskolas pētījums liecina, ka uzlabojumi ēnu ekonomikas jomā ir nelieli. Turklāt izmantotā metodoloģija vairāk atspoguļo sabiedrības uztveri, nevis faktisko ēnu ekonomikas apjomu. Ierosina norādīt, ka pastāv arī alternatīvas pieejas ēnu ekonomikas mērīšanai un risināšanai, jo arvien biežāk Stokholmas Ekonomikas augstskolas izmantotā metodoloģija tiek diskutēta kā nepietiekama. Uzsver, ka būtiski ir atzīmēt valdības plāna esamību un tā nozīmi šīs problēmas risināšanā.

I.Šteinbuka piekrīt, ka Stokholmas Ekonomikas augstskolas metodoloģija rada jautājumus, taču šobrīd nav alternatīvas.

N.Malnačs uzsver, ka Padome jau iepriekš kritiski izteikusies par izmantoto metodoloģiju. Sekretariāts savos ziņojumos papildus izmantot citu, objektīvi izmēramu indikatoru — skaidras naudas aprites īpatsvara samazināšanos darījumos.

J.Priede norāda, ka skaidras naudas rādītājs var būt maldinošs dažādos kontekstos, piemēram, Vācijā tiek plaši izmantota skaidra nauda, bet ēnu ekonomika ir zema.

Līdz ar to Padomes locekļi vienojas, ka ziņojumā ir jāiekļauj punkts par ēnu ekonomiku, norādot uz esošo valdības plānu, un pievienot komentāru par izvēlēto novērtējuma metodoloģiju un tās ierobežojumiem.

A.Jakobsons atbalsta iepriekš izteiktos priekšlikumus, norādot, ka kopsavilkumam vajadzīgs īss ievads, kā to piedāvājis I. Golsts.

I.Šteinbuka lūdz sekretariātam, ņemot vērā Padomes locekļu izteiktos priekšlikumus, sagatavot atjaunotu ziņojuma un kopsavilkuma projektu un iepazīstināt ar to Padomes locekļus līdz šīs dienas plkst.14.00.

Pamatojoties uz augstāk minēto, Padome **n o l e m j**:

1.1. Pēc iepazīšanās ar Fiskālās disciplīnas Uzraudzības ziņojuma atjaunoto redakciju, apstiprināt Uzraudzības ziņojumu par valsts budžetu 2026.gadam un vidēja termiņa budžeta ietvaru 2026.-2028.gadam.

I.Šteinbuka – par;
J.Priede – par;
I.Golsts – par;
A.Jakobsons – par;
U.Kāsiks – par.

2025.gada 09.oktobra sanāksmi slēdz plkst. 14:30.

Padomes priekšsēdētāja

I.Šteinbuka

Sēdes sekretāre

I.Jansone

Padomes sekretāra vīza:

N.Malnačs

I.Jansone
29495878; inga.jansone@fdp.gov.lv